

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
pololetna . . . „ 1.50
četrtna . . . „ 0.75
Posam. šte. „ 0.10

Štev. 47. V LJUBLJANI, dné 25. oktobra 1907. Leto II.

INTERPELACIJA

poslanca Gostinčarja in tovarišev na Niega Ekselenco gospoda pravosodnega ministra zaradi zaplenbe časopisa »Naša Moč«.

C. kr. državni pravdnik v Ljubljani je zaplenil celi članek časopisa »Naša moč« z dne 2. avgusta 1907 pod napisom

Ljudstvo in naše pravosodje.

Veliko rano odkrivamo danes, ki jo poznajo vsi, a malokateri ima pogum, da bi povedal svojo misel, ker se vsakdo boji, da mu ne zavijejo vratu ali ga vsaj v luknjo vtaknejo za svobodno, pravično besedo v prilog postavi proti kvarljivcem postave in pravice.

Razmere pri naših sodiščih so take, da je skrajni čas v tem oziru nastopiti. Krivice so tolike in se tako brez sramu pred vso javnostjo uganjajo, da je v ljudstvu že globoko padlo zaupanje do sodišča. Ljudski pregovor že pravi pri nas: Če hočeš najti pravico, ne pojdi k sodniji! Zadnji čas pa so sodišča na Kranjskem postali pravi brlogi liberalne stranke, v katerih se »v imenu Njegovega Veličanstva cesarja« uganjajo najhujše krivice.

Naj so sodniki pristaši katerekoli stranke, — svobodno jim! A kadar sodnik stopi v urad, ko obleče sodni talar, mora sleči strankarja in biti edino le tolmač postave.

Ivo Česnik.

Medenov Marko.

Takih kreatur hodi mnogo po tem božjem svetu. Vesel je vedno, norčuje se in smeje in ima ves zemeljski dirindaj za veliko komedijo. Pijo tudi radi taki ljudje in naposled se zgodi, da obleže ponoči v občestnem jarku in utonejo v puden globoki vodi.

Tako se je pripetilo tē dni Medenovemu Marku, enemu izmed prvih veseljakov Vipavske doline.

Trgatev je bila in preše so škripale kot že ne trideset let, ker letos je vina kot vode. Ljudje pijo in so veseli, češ: »Bog je dal. Dajmo ga, saj nima kosti!«

Iste misli so rojile po glavi Marku, ko ga je žuril v Ložah. Pel je in napival.

»Bog živi, no! Na zdravje! Bog daj, da bi ga bilo vedno toliko, da bi šlo iz plotu v plot. Ljudje božji, tako vam povem, da imam vse ljudi rad. Pobratil sem se z vso dolino. Še z gospodom dekanom in svetnikom in notarjem. Ponudil sem jim duhana, mojega dobrega in sem stegnil svoj korajžni jezik: »Matija, ali

Kako je pa pri nas vse drugače! V dveh stvarih se kaže pri večini naših sodnikov velika korupcija.

1. Krivično ločijo med bogatinom in revežem. Krivica se začneja pri žandarju in gre dalje do deželnega sodišča. Bogatina ne ovdijo izlepa, ker je žandar rad prijatelj z njim, zlasti če je dotičnik liberalen krčmar. Saj smatrajo pri nas mnogi žandarji kot eno svojih prvih službenih dolžnosti, da naročajo liberalne protiljudske časopise in uganjajo liberalno politiko z zabavljanjem čez »klerikalce«, čez delavce, čez »zabite« kmete in čez S. L. S. Pa v svojih svobodnih urah naj bodo, kar hočejo, mi le zahtevamo, da so v službi pravični in da bogatina ravno tako ovdijo, kakor reveža. In državno pravdnštvo ima v rokah, ali vpelje preiskavo ali ne. Reveža brez usmiljenja tožijo in preganjajo, bogatinom pa gledajo skozi prste; če je kdo kaj višjega, more biti že velik lump, pa ga državni pravdnik ne vidi. Koliko je slučajev, ko ni hotelo državno pravdnštvo dvigniti obtožbe ali jo je ustavilo, samo ker se je šlo za kakšnega člana privilegirane družbe.

In ko pride do obravnave in do sodbe, kolika razlika! Le primerjajte kazni, h katerim so obsojeni bogatini ali reveži! Naši sodniki so spravili našo deželo na slabi glas, da stoji na prvem mestu glede na kriminalnost. Kmečke fante in delavce obsojajo za malenkosti k hudim zapornim kaznim, pri drugih stanovih pa se dobi vse polno olajševalnih okolnosti. Če je le mogoče, je bogatin oproščen, za reveža se pa nihče ne zmeni, če je obsojen k hudi kazni.

Krivica je v sestavi sedanje postave. Naša porotna sodišča niso nikaka ljudska sodišča, kar bi morala biti po svoji ustanovi, ampak so sodišča buržoazije, ki sodi po svojih pristranskih stanovskih koristih. To se vidi posebno pri tiskovnih pravih. Samo »revne« detomorilke se oproščajo, goljufi iz »boljših« stanov imajo vedno upanje, da najdejo milost, samo če plačajo dobrega doktorja. Zato je naša zahteva, da se porotna sodišča čisto drugače sestavljajo in da pridejo med porotnike tudi zastopniki delavstva. Krivično je, če sodijo delavca samo zastopniki stanov, ki so naravno vedno delavcu

duhaš?« Marko, ali duhaš?« Meni najbolj ugaja Marko. To ime je tako lepo, da še ne veste kako. To pa zato, ker se vsako na ta dan, na dan svojega patrona — Bog mu daj sveti raj božji — pošteno nahlastam štrukljev. — Nate ljudje božji, pa še vi duhajte!»

In ponudil je vsem po vrsti okrog preše. Smejali so se in zbijali z njim šale.

»Le duhajte in vohajte! Dobro je, dobro, pomaga. Če se vam dremlje, pomaga. Kadar grem na božjo pot v Log, — in to je štirikrat v letu, večkrat ne — vzamem sabo veliko tobačnico, da kihajo vsi sosedje v cerkvi. Med pridigo je potrebno. No, pa saj to sami veste.«

Zvečerilo se je in tema je padla čez vso dolino. Deževati je jelo, vsipalo se je, kot bi klatil orehe.

»Lahko noč, loški baroni. Moram iti, ne pomaga nič.«

»Ostani tu čez noč!«

»Ne šolobarite, no!«

Ni jih poslušal več in jo mahnil. A noge so bile švedrave. Pet klafter od vasi se je Marko že prekucnil v cestno blato.

nasprotni in vidijo v njem nekaj nižjega ali celo sovražnega.

Pa tudi večina naših liberalnih sodnikov stoji na najožjem strankarskem stališču buržoazije proti delavstvu. Zato je delavec skoro vedno že naprej izgubljen, če ima s sodnijo opravka.

2. Grda rana našega pravosodja je, da dajo sodniki nase vplivati od one politične stranke, ki uganja najhujša lopovstva v naši deželi.

Sodne obravnave pri nas so take, da se vedno konstatira naprej, kateri stranki pripada ta obtoženec in tožitelj. Če je obtožen »klerikalec«, je izgubljen, če je tožen liberelec, vedno oproščen. V »Narodu« se že naprej sodba razglasi v političnih pravih, in sodniki te predpise zvesto poslušajo. Škandalozne so politične pravde na Kranjskem, prava sramota za vso pravosodje. To smo videli še posebno po zadnjih ljubljanskih volitvah. Vloženih je bilo proti liberalcem okoli 60 ovadb zaradi volivne goljufije in podkupovanja, pa 58 so jih zavrnili, sprejeli samo 2, da so še tista dva oprostili in dali »Narodu« priložnost, da slavi pravicoljubnost liberalnih Hribarjevih volivnih sleparjev. Ali se naj temu čudimo, če vidimo, da je državni pravdnik dr. Trenz srčni prijatelj »Narodovega« urednika Malovrha, ki je bil zaradi tatvine zaprt, pa igra v liberalni družbi s sodniki vred najvišje vloge. Kako bi se čudili tistemu dr. Trenzu, ki je pustil, da je pobegnil čez ocean njegov in Hribarjev dobri prijatelj Podgoršek, trgovec z deklicami in zaveznik lastnice zloglasne hiše v Zvonarskih ulicah, judinje Löwyjeve, in je tako ostal lopov brez kazni. Liberelec, ki je denar dajal, je oproščen, kolar Anžič, ki ni dal ničesar, ampak ki so mu očitali le obljubo, ki je sama v sebi glupa in neverojetna, je bil pa obsojen. Predovič in Vrhovnik sta pa podkupovala, in proti njima se je sploh ustavila preiskava, ker sta liberalca. To je nečuvna korupcija, ki jo je zmogel edino le Podgorška in Malovrha čedni prijatelj dr. Trenz.

Videli smo že, da se je zgodilo, da je razdelil sodnik kar priče: Te so liberalne, te so

»Juhu, no bo že. Marko, pamet, pamet. Blato je blato, mehko je sicer, a le blato. Le naprej, naprej!«

Gazil je dalje in zanašalo ga je iz enega kraja v drugega. Izpod neba je pa padalo, kot bi lil iz škafa. Cepal je Marko po tleh in mrmral venomer sam s seboj.

Pred trgovcem je bil pa utrjen kot še nikoli. Padel je kot snop v jarek in ni več vstal.

Drugo jutro sta ga dobila dva fanta, ki sta šla k prvi maši.

Nista ga poznala, ker se mu je obraz v umazani luži popolnem izpremenil. Zadelo sta ga na rame in nesla v trg.

Izpoznali so ga in šlo je po dolini, kot bi zapel veliki zvon v Logu.

Tako umirajo ljudje, ki niso storili nikomur nič zalega. Škoda je takih bitij, ker slajšajo zemljanom dolgočasne urice. Toda človek, pojdi in podri skalovito goro! Ves trud zaman. In takih kreatur kot Medenov Marko lazi mnogo po svetu.

Z Bogom, Marko!

klerikalne, in rekel: Klerikalnim pričam ne verjamem, če jih je bilo tudi več, in je tako sodil po krivici.

Spomenik nečuvne pristranosti sodišč so vse politične pravde na Kranjskem. Kaj naj rečemo, če preiskovalni sodnik zagrmí nad pričami: Le čakajte, jaz vas bom že naučil pričati! Ali če preiskovalni sodnik v ovadbi bevsških »tolovajeв«, o katerih se pouči pokorno seveda najprej iz »Naroda«, reče pričam: Bevske ženske so same lažnjivke! — Nečuvno, a resnično!

V Ljubljani je pobila Hribarjeva banda v škofiji šipe. Vodil jih je Cham, ki je bil od liberalne stranke najet zato — plačan, da je delal škode po shodih. Pa je bil oproščen, dasi je bilo konstatirano, da je on vodil bando in da je on tudi metal kamne v šipe škofove palače. Profesorju Vodebu se je le zdelo, da je bil takrat že pri njemu v stanovanju. Seveda, kar se je zdelo profesorju v stanovanju, je res, kar je pa videla na lastne oči druga zaprisežena priča pred škofovo palačo, pa ni res. Srečen Cham, ki mu je rodila usoda perico profesorja Vodeba za njegove grehe! V Gočah na Vipavskem so pa bili »klerikalci« obsojeni nasilstva, dasi niso naredili nobene škode in nikogar ranili, in najlepše je, da je bil na več mesecev ječe obsojen duhovnik, ki ni bil pri prepiru niti navzoč, ki je rekel še prej svojim ljudem, naj gredo mirno spat. Obsodili so ga zato, ker so rekli, da so njegove pridige krive, da so razdeljeni ljudje v stranke.

Zato se je v liberalcih utrdila misel, da liberalci sme uganjati vsako lopovščino, sme krivo prisegati, sme hujskati k pobojem, sme goljufati, sme škofu pobijati okna, sme delavca izkoriščati in zatirati, pa se mu ne zgodi nič. Ali sme država trpeti, da se tako dela v imenu »Njegovega Veličanstva cesarja«?

Govorilo se je včasih, da je bil imenovan za predsednika ljubljanskega deželnega sodišča Levičnik klerikalcem na ljubo. Koliko je resnice na tem, dokazujejo škandali kranjskih sodišč. Kriv jih je tudi Levičnik in odgovoren zanje. Poslanci naši pa ne smejo storiti za nobenega sodnika niti koraka več, če ne jih zadene ljudska nevolja, ki jih pomeče s pozorišča.

Mera je polna. Od nikoder ni pomoči, ako tu poslanci ne posežejo vmes, ki so imuni. Advokatje se preveč boje sodnikov. Pozivljamo vse svoje somišljenike, naj nam vsak pojav sodniške pristranosti z dokazili in s prepisom razsodbe dopošljejo. Če ne moremo preprečiti Judeževih dejanj, bomo gledali vsaj, da se ne bodo dobivala več Judeževa plačila!

Vprašamo:

Ali hoče Njega Ekszellenca gospod pravosodni minister varovati svobodo kritike v javnem časopisju in dati tozadevna navodila podrejenim c. kr. državnim pravdnictvom?

Dunaj, dne 16. oktobra 1907.

Gostinčar, Povše, Dr. Hočevár, Pogačnik, Zá-ruba, V. Myslivec, Dr. Jos. Myslivec, Šachl, Prokop, Jaklič, Fr. Demšar, Pišek, Roškar, Šusteršič, A. Benkovič, Dr. Krek, Dr. Horsky.

Liberalni ajmoht.

Pred leti je bilo na Slovenskem nekaj društev, ki so se imenovala delavska. Ustanovitelji, ki še glede na delavsko organizacijo niso imeli nikakih izkušenj, so sprejemali vanje tudi nedelavce. Tiste mešane organizacije so bile zanič. Nič čudnega, da so se pričeli iz njih norčevati socialni demokratje, ki so nadali društvenikom ne kdosi gavedi kako duhovito ime: ajmohtarji. Napake začetkom našega gibanja so se popravile. Mi imamo danes delavska društva, močna, v katerih so člani delavci, ki samostojno vodijo društva in ukrepajo samostojno glede na stanovska društva. Ajmohtarskih društev nimamo več.

Drugače pa sklepa in sodi naša slovenska umirajoča liberalna stranka. Kakšen ajmoht obsega tista slovenska liberalna delavska tržaška organizacija, smo že nekočkrat omenjali. Najbolj ajmohtarska organizacija pa je brez vsakega dvoma tista, ki nosi ponosno ime »Merkur«. Svoje prostore ima v zapufanem ljubljanskem »Narodnem domu«.

V »Merkurju« so »zbrani« ali kakor sami pravijo »organizirani« liberalni trgovci in pa njihove pariije, ponosni »gospodje« liberalni trgovski sodrudniki ali komiji.

To društvo je priredilo preteklo nedeljo v ljubljanskem »Mestnem domu« shod, ki se ga

je udeležilo kakih 300 oseb. Shodu so dali bahati naslov: Vseslovenski trgovski shod. Seveda je predsedoval shodu bogati ljubljanski trgovec gospod Lilleg. Na shod je prišlo več »gospodov« komijev kakor gospodov šefov. In gospodje komiji so bili na shodu tako ljubeznivi, da so ploskali raznim govornikom, ki so govorili predvsem za svoje koristi. Gospodje »šefi« so zato, ker so jim komiji ploskali, bili tako milostljivi, da je bil zapisnikar na shodu gospod knjigovodja Silvester Škrbinc, veleizobražen mož, ki mu je bilo gotovo hudo, ko je gledal ta ajmohtarski shod. Večkrat mu je ušel pomilovalen smeh, ko je sledil, kako da so vezali otrobe za svoje vreče gospodje šefi.

A ne smemo misliti, da se na tem shodu morebiti ni tudi govorilo o trgovskih uslužbenicah. Da, govorilo se je o stališču slovenskih trgovskih sodrudnikov. In sicer je nastopil zanje mož, ki bi se ga po njegovem imenu moral vsakdo vstrašiti, gospod komij Ivan Volk. Njegovo poročilo pa ni bilo nikakor podobno volčjemu rjoventu. Izlizzal si je volk svoje roparske zobe, ko že tako dolgo gloda liberalne ajmohtarske kosti. In zato je bilo podobno to Volkovo rjoventje bolj ponižnemu meketanju kake ovce.

Hudi Volk je predlagal ovčje ponižno resolucijo, ki pozdravlja »Merkurjevo« delovanje, nato, da obstojajo in da se ohranjajo dobre razmere med trgovci in trgovskimi sodrudniki, da se povzdigne socialno stališče trgovskih sodrudnikov, dviga njih splošna in strokovna izobrazba in se tako pripravljajo za bodočo trgovsko samostojnost v prospah slovenskega trgovstva.

Ponižna ovca g. Ivan Volk je zadovoljno meketala in klečeplazila pred strogimi gospodi šefi. Med glavne priporitve je ponižno izvajala, da spada popolni nedeljski počitek in pa odprava novoletnih daril. Da so si z odpravo novoletnih daril opomogli komiji, niti ovca Volk ne verjame, če mu namreč še niso šefi preveč zrahljali njegovih volčje ovčjih možgan.

Volk je milo beračil, naj bi gospodje ženske moči tako plačevali kakor moške in pa, da naj sprejemajo le toliko učencev v uk, da se res strokovno izobrazijo. Ponižno je prosil, da naj dobe v nameravanem trgovskem domu nekaj sob tudi brezposelni nastavljenici in pa želel, da bi se ustanovila nekaka zavarovalnica s posredovalnico za komije.

Svojih radikalnih ovčjih zahtev si pa ubogi Volk ni upal niti spraviti v resolucijo.

Razmere med slovenskimi trgovskimi nastavljenici pa niso tako rožnate, kakor jih je opisovala zadovoljna ovca Volk. So pasje slabe. Noben delavec bi ne prenesel takega postopanja od strani delodajalcev, kakor ravnaajo ž njimi »gospodje« šefi. Zname so nam jako dobro slabe razmere med slovenskimi trgovskimi nastavljenici, njihove pasje slabe plače in drugi križi in težave. A danes so ti reveži še brez moči. Dokler ostanejo v svojem liberalnem ajmohtarskem društvu, se tudi ne bodo izpremenile razmere. Gospod šef bo že znal v društvu, kjer je sam član, obrniti vodo na svoj mlin. Naš čas zahteva samostojne stanovske organizacije. In to morajo izprevideti tudi trgovski nastavljenici, ki nujno potrebujejo samostojno organizacijo, ki bo le njihova in ne — ajmohtarska.

Prometna zveza.

PONESREČENA STAVKA ŽELEZNIČARJEV V ITALIJI.

Italijanski soc. demokratje ženejo delavstvo vedno v nepremišljene stavke. Delavstvo ima od tega veliko izgubo, ker le redkokatera stavka se ugodno konča. Dve struji sta v socialno-demokratski stranki, ki si stojita ostro nasproti: Ena je anarhično-sindakalična, druga pa je od strankarskega vodstva. Železničarje v Turinu so spravili v stavko, ker so jim obetali, da se potegnejo zanje vsi železničarji s splošno stavko. Bili so veliki nemiri v Turinu in v Milanu, tekla je delavska kri. A socialno-demokratsko vodstvo je štrajkujoče zapustilo. Namestu da bi se bilo vodstvo stranke za stanovske tovariše potegnili, so pa naredili glasovanje po posameznih mestih, ali se naj pride z generalno stavko na pomoč železničarjem v Turinu in Milanu ali ne. Glasovanje so pa že tako vodili, da mnogo mest ni odgovorilo, nekaj je bilo proti, in vodstvo je izdalo parolo proti splošni stavki. Namen socialističnega vodstva je bil, s tem udariti drugo stranko v stranki. Zdaj pa socialistični »Avanti« celo zmerja one železničarje, ki so začeli stavko, in jim dokazuje, da železničarji sploh nikdar ne smejo stavkati,

ker je železničarska stavka greh proti vsemu ostalemu delavstvu, kateremu se po stavki na železnicah podraži živež. Zdaj si italijanski železničarji lahko premislijo, preden bodo zopet poslušali rdečkarje.

Čuvaji Južne železnice se pritožujejo, ker jim ne dajo, ne da bi povedali, les, dasi imajo pravico nanj. Zima zahteva, da se stanovanje dobro prekuri v čuvajnicah. Seženj drv pa stane 20 kron. Pozivljamo glavno ravnateljstvo Južne železnice, da vpliva na to, da dobe čuvaji les.

Socialni demokrati izdali železničarje. — **Proč z rdečo podkupljeno judovsko sodrgo.** V seji državnega zbora dne 17. t. m. je bil na vrsti nujni predlog češkega poslanca Buřivala, katerega so podpisali tudi dr. Šusteršič, dr. Krek in Gostinčar, zadevajoč pogodbene razmere železniških uslužbencev (Vertragsverhältnisse). Socialnim demokratom je ta predlog zmesal popolnoma glave. Njih domišljija, da so samo oni upravičeni za delavstvo in seveda tudi za železničarje vstopati, je prišla ob tej priliki do vrhunca, ko je dr. Ellenbogen izjavil, da je ta predlog nepotreben in samoljuben (demagogičen) in da bode socialna demokracija glasovala proti. Poslanci Buřival, Kemeter in Kroi, so socialne demokrate prijemali, da je bilo jo.

Kroi je socialnim demokratom, osobito Niesnerju vrgel v obraz, da so s Tavsikom glede na železničarje obravnavali, toda železničarji so bili izdani in prodani, če bi se bili zanesli na socialne demokrate.

Poslanec Kemeter (kršč. soc.) pravi, da je predlog Buřivalov popolnoma upravičen in tudi času primeren. Iz vedenja socialnih demokratov je razvidno, da jim je ta predlog zelo neprijeten in ni nikaka otročja sleparska igrača, kakor se je okusno izjavil dr. Ellenbogen, temveč prihaja iz burnih zahtev železničarjev. Javna tajnost je, da ima »koalicija« in posebno socialnodemokratska strokovna društva z železniškim ministrstvom dogovor, vsled katerega ne smejo tri leta od 1905, za kako izboljšanje železničarjev nastopati, če se bodo druge organizacije še tako postavile v plačilni boj, da bode »koalicija« storila vse, da se tak boj prepreči. Nujni predlog poslanca Buřivala je izraz potreb vseh železničarjev. Stabilizacija je najvažnejše vprašanje železničarjev. (Kunšak: Tega pa g. Tomšik noče.)

Kemeter: Seveda ne, ker so nestalni veliko bolj vdano orodje socialnih demokratov.

Kunšak: Protestne shode je imel Tomšik proti stabilizaciji.

Kemeter: Personalne komisije ne uživajo zaupanja pri železničarjih, ker se dela nato, da bi bile sestavljene docela iz socialnih demokratov.

Tomšik kot glavni govornik socialnih demokratov izjavi med drugim, da bodo socialni demokrati tudi glasovali za predlog (?). Prijema posl. Witteka in pravi, da je pasivna resistenca lahko nevarna ne le upravi, temveč tudi železničarjem se ne more iti na samoljubne (demagoške) in ker je to sredstvo tako resno, fraze, nerazsodne mase. Tako je! Soc. dem. železničarji, sedaj vam je Tomšik dovolj jasno povedal, kaj ste in kako misli o vas. Nerazsodna masa. Takega poklona morate biti veseli in če hočete biti še nadalje »nerazsodna masa«, pa nosite še socialni demokraciji svoje krvavo prislužene novce.

Izjava Tomšika o nerazsodni masi je vzbudila v zbornici splošno začudenje in so morali zaradi tega socialni demokrati pogoltniti marsikako grenko.

Grof Sternberg jim je zaklical pri stvarnem popravku, da spadajo v svinjak, ne pa v zbornico.

Pri glasovanju je bil predlog Buřivala skoro enoglasno sprejet.

Glasovanje pa je posebno zanimivo zaradi tega, ker so za predlog Buřivala glasovali tudi socialni demokratje kljub temu, da ga je dr. Ellenbogen imenoval demagogičnega in sleparsko otročjo igračo. Razvidi se iz tega, da soc. demokracija nima resnega namena pomagati revežem.

Državna zbornica pa je pokazala, da ume brez rdečih, od kapitalističnih judov podkupljenih socialnih demokratov vstopiti in tudi razrešiti nujne socialne potrebščine delavskega ljudstva.

× × ×

Dunaj, 21. okt. Železničarji so pred dnevi v popolni zavesti pričeli pasivni odpor, da si izboljšajo svoje stanje. Reveži niso znali, da so jih že preje izdali in prodali socialni demokratski zaupniki. V razpravi glede na predlog

o postavnih ureditvi pogodbenega razmerja med železniškimi upravami in uslužbenci je odkril krščanski socialni poslanec Kemetter stvar, ki je spravila v ogenj socialno demokratske voditelje. Uslužbenci državnih železnic so namravali namreč priskočiti svojim tovarišem v boj s pasivnim odporom na pomoč. Gotovo bi se bilo več doseglo, ako bi se bilo to zgodilo. A če bi se bili odločili za boj krščansko socialni ali narodno organizovani železničarji, bi bili to preprečili socialnodemokratski mešetariji. Dogovorjeni so namreč z železniškim ministrom, da počenši od 1. 1905 nadalje ne stavijo skozi tri leta nobenih novih zahtev. Železničarji smejo torej zahtevati izboljšanje le ako to milostno dovolijo rdeči mogotci, ki so izdali železničarje. Najvažnejše vprašanje je ono o štabilizaciji. In proti tej zahtevi je nastopil znani Tomschik celo po shodih. Dani še pa že med zapeljanimi železničarji, kar so dokazali uslužbenci »Družbe državne železnice«, ki so pričeli s pasivo proti volji izvrševalnega odbora in dosegli uspehe. Če bi bilo po volji »vsevednih« socialnodemokratskih bogov, bi imeli še danes stare razmere. Zdi se, kakor da so kupili rdeče bogove uprave železnic. Seveda, državnozborske volitve so veliko stale.

Litomeřice, 21. oktobra. Železničarji »Severnozahodne železnice« niso zadovoljni s priborjenimi uspehi. Agitira se za zopetni pasivni odpor, da se dejansko izpolnijo stavljene zahteve. Agitacijo pospešuje govorica, da se izboljšanje izvede šele 1. jan. in ne s 1. t. m.

+ + +

Agitirajte za vstop k »Prometni zvezi«. Proč iz rdeče železničarske organizacije, katere voditelj Tomšik nazivlja vas, železničarje, da ste nerazsodna masa!

Za tobačno delavstvo.

Ljubljana. Smrtna kosa. Umrl je v c. pr. tobačni tovarni 14. vinotoka naš ljubljani tovariš 47-letni Lovrenc Družnik. Bil je naš somišljenik in ves čas član »Podpornega društva delavcev in delavk«. Bil je zelo priljubljen delavstvu, kar je pričala velika udeležba delavstva pri pogrebu. Udeležila so se tudi veteranska društva in na čelu društvena godba. Zapuščica žena s tremi nedoraslimi otroci. Rajni Družnik je živahno deloval in agitiral za Slovensko Ljudsko Stranko. Časten mu spomin!

Umrla je Nežika Mahnič, stara 28 let. Delala je v pripravljalnici za smodke. V tovarni je bila štiri leta. Pred enim tednom se je preselila na Koroško in zdaj se je preselila v večnost. Bodi ji zemljica lahka!

Društva za delavke v Nemčiji. Prvo društvo za delavke se je ustanovilo leta 1867. v München Gladbachu. Po vseh večjih krajih so nato ustanovili društva za delavke. Koncem leta 1904 so imeli v Nemčiji že 82 društev s 7000 članicami. Lastne dome ima 15 društev.

Med brati in sestrami.

Vevče. Naš Koruznik hoče vse ugnati. Pred kratkim časom se je lotil v tvornici nekega fanta, češ, da je v nedeljo preslabo osnažil stroj. Fanta je zato spravil ob zaslužek. Bil je pa fant le v toliko vzrok, ker so ga pošiljali drugi po pijačo, zato pa ni mogel opraviti svojega dela. Potem se je pa zopet spravil na nekega starega moža, katerega je hotel celo pretepsti, dasi je oče žene nekega uradnika. Opraviti je imela še sodnija. Svoj nos hoče Koruznik vtakniti v vsako stvar. Včasih pa tudi teče in to kar tudi ob solnčnih žarkih belega dne, dasi ga spremlja večkrat neki orožnik. Kako da se ta mož prav za prav piše, ne vem. Eni mu pravijo Dragolič, drugi zopet Drughudič, tretji Suhi, četrti pa Koruznik, zato, ker živi v koruznem zakonu. A kaj se hoče. Odvisen je od svoje Koruzence in kar ona reče, to pa mora storiti. Izgubil je že hlače in dobil metlo mesto njih.

Sava. Kjer se zbere več takozvanih inteligentnih ljudi, imajo precej delavce na jeziku. Vsak otrok ve, da jim pravijo zarukanci in neolikanci. Kdor pa pogleda v vsakdanje življenje, vidi, da streljajo olikanci še večje kozle kakor pa delavci. Marsikateri priprosti delavec je bolj olikan, kakor pa izobraženec. Na suknjo ne gledamo. Sodimo le po obnašanju in delu. V naše konsumno društvo se je začelo vse zaletavati. Kdor ima čas ali pa kozarec preveč v glavi, že zabavlja čez konsum, posebno dolge jezike pa imajo seveda rdeči me-

keke backi. Ako imamo delavci kak opravke v konsumnem društvu, vprašamo po predsedniku ali pa po njegovem namestniku. Finančna straža je tudi prišla vohat v naše društvo. Vprašali niso, kje da je predsednik. Kar od prodajalke so zahtevali knjige. Tiste, ki jih rabi prodajalka, niso bile kolkovane in zato so društvo naznanili. Sicer pa brez pisanega dekreta finančna straža niti nima pravice, da pregleduje knjige in druge listine, ki se nahajajo v prostorih zadrage.

Zelo kunštni so pa tudi socialni demokrati. Njihovi govorniki lažejo in streljajo kozle. Za počt! Prirede ti protestni shod proti draginji, pa ti zabavljajo čez konsumno društvo. Rdeči naši zaspanci! Zakaj pa ustanovljate svoja konsumna društva? Mi jih, da se borimo proti draginji, vi pa menda le zato, da imajo voditelji mastne plače. Zabavljali ste čez cene v našem konsumnem društvu. Niti govornik, niti tisti, ki mu je dal lažnjive podatke, nista člana konsumnega društva. Strašno vas boli kapital konsumnega društva, ki pa ni vaš, marveč društvenih članov. Rdečkarijem povemo lepo na uho: Čimbolj lažete čez konsum, tembolj napreduje! Naše društvo je delavsko, pa ne judovsko, zato vam pa tako leži v želodcu.

Hude postave imamo v naši tvornici za delavce, bolj mile so pa one za mojstre. Zadnji čas so se pa poostrele tudi za mojstre. Milobe so se pa posluževali le zunanji mojstri. Dobro se jim je godilo. Postali so malo preveč nobel. Vse požro tudi delavcem. Le zahtevaj delavec diva, pa ti pravijo: »To je za tega mojstra!« Saj dobite gotovo vsoto za drva. Kar je zemlje za obdelavati, jo delavci nič ne dobe. Vso zemljo požro mojstri. Nese jim, saj obdelajo delavci in delavke zemljo. A nit se je pretrgala. Ravnatelj je izvedel o tem in naročil, da ne smejo več delavke hoditi na polje delat. Zahtevamo, da imajo delavci ravno take pravice kakor mojstri.

Idrija. Po dveh mesecih je bila zopet pri nas tajna občinska seja. Ker pa so bile točke na dnevnem redu večina, ki spadajo k javni seji, naj napišemo, kar se je sklepalo. Notar Pegan naznanja, da je država dala podporo za vzdrževanje mestne realke letno 5000 K. Ker je pa ta vsota premajhna in občina ne bo mogla vzdrževati realke, da bi ne povišala doklade celo na 150 odstotkov, predlaga, da bi se izvolila še enkrat deputacija, ki naj bi se poslala na Dunaj prosit za podražavljenje realke, in predlaga v deputacijo župana Šepetavca in Kristana, da bosta šla k poslancem, naprednim in socialnodemokratskim. Sprejeto. Kristan predlaga, da bi sprejel občinski odbor resolucijo, katero ob enem prebere, za izboljšanje idrijskih rudarjev ter da bi ista deputacija tudi oddala resolucijo ravno istim poslancem. Sprejeto. Najbolj zanimiva je bila zadnja točka, namreč: Naše strokovno društvo idrijskih delavcev je poslalo na občinski zastop resolucijo, da naj občina s sporazumom c. kr. glavarstva potrebno ukrene, da se cena mesu zniža, ker je cena živini že za 40 odstotkov padla, cena mesu pa še nič. Ko župan prebere resolucijo, prosi za besedo odbornik mesar Anton Ipavec, ter navaja, koliko ga stane žival, predno jo domu pripravi, ter da cena živini ni res tako padla. Res se dobi kaka suha žival bolj po ceni. debela je pa vedno draga. Gospodje hočejo lepo meso jesti. Še tako moram imeti to lepše meso za gospode pod pudelnom. Če bi knapov ne bilo, bi moral polovico v Nikovo zmetati. Nato se oglasi zastopnik virilista kršč. gospodarskega društva. Oni pravi: Pa naredite cene mesu pod pudelnom višje, cene na pudelnu pa nižje. Nato se oglasi k besedi Kristan ter predlaga, da naj se vzame stvar v pretres. Sprejeto. S tem je bila seja končana ter cena mesu znižana. Resolucija bo gotovo v koš vržena, drugače si ne moremo misliti, kajti predobro se spominjamo od 1. 1902 meseca decembra, ko je tudi občinski odbor sklical sejo ter sprejel tudi neko resolucijo, da bi jo poslal ministrstvu, ali ista je šla gotovo v koš, ker ni bilo ni sluha ni duha več po njej.

Idrija. Dne 19. t. m. je bil zopet Kristanov shod v pivovarni, na katerem je govoril zopet le on. Lagal je med drugim in hujskal svoje pristaše proti nekim osebam s tem, da je poslala neka stranka neko resolucijo še le po prvem septembru, na kateri pa stoji za povišanje plače le za 20 kr. na šiht ter upil, da skoraj ni verjetno, kar se govori po Idriji, da so ti ljudje podkupljeni, da so nalašč skovali resolucijo nasproti resoluciji, ki se je sprejela na njegovem shodu dne 1. septembra, na kateri stoji za povišanje plače za 30 kr., ter utrjeval zborovalce, da naj stoje trdno za resolucijo, ki se je sprejela 1. septembra. Povedal je tudi, kako se je iz-

razil pri občinski seji odbornik-mesar Ipavec, ter se je hudoval, zakaj da se cena mesa ne prenaredi, za gospode višja, za delavce nižja. Dalje je prosil, da naj zvesto spolnujejo svojo dolžnost, ki so jo obljubili na shodih dne 7., 8., 9., 10., 14. in 15. tega meseca, da naj namreč pridno nosijo kronice, dalje se je hudoval, da so nekateri delavci imeli shod dne 13. t. m. ter da so dali nezaupnico istim zaupnikom, ki so jih izvolili na shodih, ter da bodo tudi klerikalci pobirali krone. Trdil je še, da je te dni govoril z nekim rudniškim uradnikom, ki mu je rekel, da v Pribranu zaslužijo delavci veliko več kakor v Idriji, ker nimajo Limite. Tako in enako se je prilizoval ta hinavec delavstvu. Zakaj se pa Kristan ni oglasil pri občinski seji ter zagovarjal besede virilista kršč. gospodarskega društva glede na cene mesu. Da zaupnikom, ki so se izvolili na shodih ne zaupamo, to ni resnica, resnica je le, da Ante Kristanu ne zaupamo. Kadar bodo prišle kronice v njegov žep. Sploh pa socialnim demokratom ne zaupamo, kajti so nas že dostikrat prevarali. Da delavci več zaslužijo v Pribramu, ko nimajo Limite, to je povedal le zaradi tega Tonček, da bi dal migljaj delavcem, da naj puste Limite, kajti potem si misli, bo imel naš mokaški mlin več prometa.

H koncu shoda se je oglasil k besedi tudi odbornik bratovske skladišnice Ivan Kokalj ter navajal, da kar piše »Naša Moč« glede na špeh, da je vse laž. Mož bi rad opral odbor bratovske skladišnice z besedo, da »Naša Moč« laže, pa kar je »Naša Moč« prinesla, je pribita resnica, ako ni, naj nam odborniki stvar pojasnijo. Besedo »laž« je lahko reči, ali dokazati je težko. Glede resolucije, o kateri je govoril Kristan, da jo je neka stranka poslala še po prvem, smo se prepričali v toliko. Naše strokovno društvo je sprejelo resolucijo za povišanje plač idrijskih delavcev ter jo poslalo že v mesecu juliju našemu državnemu poslancu g. Josip Gostinčariju, ter rudarski zadrugi, in 24. julija, ko je obiskal nas g. deželni predsednik Schwarz, jo je dalo tudi njemu, o drugi resoluciji društvo ne ve. Ker se je pa očitalo naši stranki in celo osebno Jakobu Kavčiču, da je on podpisal na konurenčni resoluciji, dano direkciji šele v mesecu septembru, se je hotelo društvo o tem prepričati in opravičiti ter sta šla predsednik strokovnega društva Jakob Kaučič in odbornik Anton Novak in seboj vzela odbornika rudarske zadrage Tomaža Brusa, da so šli vprašat rudniškega nadsvetnika g. Bileka, kdo je poslal resolucijo še po prvem septembru. Nadsvetnik je rekel, da je resolucijo poslalo dne 15. septembra poljedelsko ministrstvo, katero je prejelo od poslaništva, ki jo je vložilo strokovno društvo. Torej toliko v pojasnilo glede na resolucijo, zaradi katere se toliko sedaj govori, odkar je Kristan na shodu delavce nafarijal.

Iz Slovenskih gor. Upamo, da ti možje, ki so zdaj s polo letali od Jarca do Bračka zaman za podpise, pridejo kmalu brez »prebice« v penzijo, ker so se strašno zmatrali! Santlu je kar abeceda zletela iz glave, da ne pozna nobene črke brez Tinča več. Fant, ki je odhajal k vojakom, je dva dni moledoval za odglasilo, slednjič je moral k okrajnemu glavarju iti se zgledati, ker Santl ni nič znal. Kaj bo spet to? Že kroži tale pesmica: Če Š. za odpisi hodi — kalana vzame zlodi — pa Tone še brati ne zna — naj rajši se v šolo poda — če škof nam kaplana vzemo — pa I. . . . žegnajo. Potem bo pa spet »zlato mir« v fari, je rekla Magarečka, ko je zvedela v Gradec, kako njen stric in Kotnig pomagata Žn. opevati duhovne, ki se ne drže oltaria božjega, ampak malo tudi pogledajo, kake časnike da C. na pošti priporoča in v svojem lokalu na glas brati daje »nadebudni« mladini. S tem baje profitira več pri trgovini! Mi dvomimo, saj še »Posojilnica« nič nima. Komaj čakate na »vandrajne«, upajoč razun deležev, da se vam potem kamen odvali od srca! Malo še potrpite prijatelji! Bomo že šli, pa ne še radi nemške izlagane tožbe, katero je nepremišljeno podpisal tudi »gospod z R.«, predno jo je dal dobri ženici na slovensko prestaviti, da bi vedel, kaj vsebuje. Obžalujemo vrlega moža, ki je še podpiral vsekdar naše društvo, zdaj jo pa za liberalci vdere kakor D., ki z »Narodnim listom« nerodne pivce vabi, tudi »drobni krüh« je narodnoliberalen po Istr. zaslugi najbrž, saj čas ima politikovati, kadar je turnanje pod lipo. Zničane Kvedre pa mu bo eden iz Šomate popravil, je rekel njegov »Servus«.

Na cesarski Dunaji!

Katoliški možje slovenski! V dneh 16. do 18. novembra t. l. se bo vršil na krščansko-socialnem Dunaju velik vseavstrijski katoliški shod. Slovenci pri tem ne smemo zaostati. Po-

hitimo na cesarski Dunaj, v to veliko svetovno mesto, ki tako pogumno dviga zastavo krščanstva in ki je s svojim napredkom vsem sijajen vzgled, kako pri volitvah volimo na čelo občinskih uprav samo krščanske moze. Ondi bomo dobili novega poguma za nadaljne boje. Zato, komur le sredstva dopuščajo: na Dunaj na vseavstrijski katoliški shod! V Ljubljani se je osnoval poseben odbor, ki priredi poseben vlak Slovencev iz Ljubljane na Dunaj. Vožnja bo za polovico nižjana in bo veljala samo okoli 16 kron za tja in nazaj. Iz Ljubljane se odpelje mo v petek, 15. novembra zvečer. Nazaj grede bo dovoljeno, da izletniki na poljubni postaji izstopijo in se z drugim vlakom vrnejo v domovino. Preskrbljeno bo, da se vozimo tako, da oni del železniške proge, katerega prevozimo pri vožnji na Dunaj ponoči, vidimo nazaj grede podnevu. Kdor se namerava udeležiti, naj se takoj odloči. Naši župani, občinski odborniki, društveni odborniki, Vas v prvi vrsti vabimo. Dobrodošel je pa vsak slovenski katoliški mož! Slovenski mladeniči, tudi Vam bo dobrodošel ta velepodučni izlet. Odbor bo poskrbel, da si vse zanimivosti, ves napredek, ki ga je doživel Dunaj pod krščansko-socialnim gospodarstvom temeljito ogledamo. Dobri vodniki nam bodo naši vrli katoliški akademiki. V 14 dneh moramo javiti število udeležencev in ako bo sploh mogoč poseben vlak. Zato je treba v vsaki občini živahno poagitarati. Iz vsake občine naj gre par veljavnejših mož! Do 30. oktobra sprejema naznanila uredništvo »Slovenca« v Ljubljani. Najbolje je, da se vsak udeležnik naznani po svojem župnijskem uradu. Sedaj še nobenemu udeležniku še ni treba nič plačati. Kadar bo od župnijskega urada sprejel vožno karto, bo plačal. Zadoščajo tudi naznanila na dopisnici naravnost na uredništvo »Slovenca«. Večina udeležnikov bo vstopila v vlak v Ljubljani, Goričani se lahko pridružijo na Jesenicah. Korošci pa na koroških postajah do Celovca. Slovenci na Dunaj! Pokažimo, da tudi naš narod hoče soddločevati. — Pripravljalni odbor.

ZA LJUBLJANSKO DELAVSTVO.

Opozarjamo na predavanja S. K. S. Z., ki se vrše vsak torek ob pol 8. zvečer v prostorih S. K. S. Z. Delavstvo prosimo, naj pridno prihaja k predavanjem.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9
priporočata

svojo največjo zalogo zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke in

novosti v
konfekciji za dame.

**Tovarna
za stole**

Franceta Švigeljna
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
izdeluje 2805 26-2

vsakovrstne stole
od preprostih do najfinejših po
najnižjih cenah brez konkurence.
Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.

Delavke in delavci pozor!
Najcenejše
dežnike in solnčnike
domačega izdelka
priporoča po najnižji ceni in najboljši
kakovosti

Josip Vidmar
v Ljubljani
Pred škofijo št. 19. — Stari trg št. 4.
Prešernove ulice št. 4.
Popravila točno in ceno.

Ustnov-
ljeno let
1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani
prej g. Jos. Černe. Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe.

Jurčičev trg št. 3, pri železnem mostu

priporoča svojo bogato zalogo

**zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov**

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.

Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam
izredno veliko svojo zalogo furnitur.

Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun
za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH

Edini zavod
za kemično čiščenje obleke ter za-
storjev, barvarija in likanje usnja
na par

**Poljanski nasip —
Ozke ulice št. 4.**

Sprejemališče
Šelenburgove ulice št. 3.
Postrežb točno. Solidne cene.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni
trgovini:

Češnik & Milavec

(pri Češniku)

Špitalske ulice

Ljubljana

Lingarjeve ulice

v kateri dobite vedno v veliki izbiri **najnovejše blago**

za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Cene najnižje.

AUSTRO = AMERICANA

TRIESTE NEW-YORK

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Kmetek**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana - - - Stari trg št. 10

Priporoča svojo
**trgovino
s klobuki
in čevlji**

**Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene**